

ДОРОСЛА ЛЮДИНА ЯК СУБ'ЄКТ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ

План

1. Дорослість як якість життєдіяльності.
2. Періодизація життя дорослої людини.
3. Специфіка навчання дорослої людини.

Література:

1. Анцыферова Л. И. Психологические закономерности развития личности взрослого человека и проблемы непрерывного образования // Психологический журнал. - 1980. - Т. 1. - № 2.
2. Кулюткин Ю.Н. Психология обучения взрослых. - М.: Просвещение, 1985. – 128 с.
3. Горшкова В.В. Взрослый как субъект непрерывного профессионального образования: монография / В. В. Горшкова. – СПб : ГНУ «ИОВ РАО», 2004. – 148с.
4. Життєві кризи особистості: Науково-методичний посібник: у 2-х ч. Частина 1. Психологія життєвих криз особистості. [Текст]: науково-методичний посібник / Ред. рада: Доній В.М., Несен Г.М., Сохань Л.В., Єрмаков І.Г. та ін. - К.: ІЗМН, 1998. - 360 с.
5. Образование взрослых: цели и ценности / Под ред. Г.С. Сухобской, Е.А.Соколовской, Т.В.Шадриной. – СПб.: ИОВ РАО, 2002. – 188 с.
6. Онушкин В. Г. Образование взрослых: междисциплинарный словарь терминологии / В. Г. Онушкин, Е. И.Огарев. – СПб , 1995. – 232с.
7. Проблемы функциональной грамотности взрослых: Сб. науч. тр. / Под ред. В.Г.Онушкина, Ю.Н.Кулюкина. —СПб.: ИОВ РАО, 1993. – 98 с.

1. Дорослість як якість життєдіяльності

Дорослість - це період життя людини, який настає після юності й характеризується, як правило, такими основними ознаками: хронологічний вік; психофізіологічна зрілість; соціальна зрілість; повна цивільно-правова дієздатність; економічна самостійність; залучення до сфери професійної діяльності

Психофізіологічна зрілість

характеризує стан організму людини, що досягла зрілого віку й передбачає повний її розвиток: остаточну сформованість біологічних передумов соціальної зрілості.

Соціальна зрілість

рівень сформованості установок, знань, умінь і етичних якостей, достатніх для добровільного, умілого відповідального виконання всієї сукупності соціальних ролей, властивих дорослій людині.

У вузькому розумінні - комплекс особистісних якостей суб'єкта, який визначає його вміння взаємодіяти з іншими людьми в процесі досягнення загальних цілей.

Дорослість

```
graph TD; A[Дорослість] --- B[якість життєдіяльності]; A --- C[особливий стан];
```

якість
життєдіяльності

особливий стан

2. Періодизація життя дорослої людини

Етапи дорослості:

I – *молодість* (18-30 років)

II – *зрілість* (30-60 років): 30 - 45 років
45 – 60 років

III – *похилий вік* (60-75 років)

IV – *старість* (75 років і старші)

3. Специфіка навчання дорослої людини

Необхідність постійного оновлення ЗУН, набуття додаткового освітнього досвіду **обумовлена:**

- постійною появою в житті дорослої людини проблем, вирішення яких вимагає від неї додаткового набуття ЗУН, досвіду діяльності, зміни установок, що об'єктивно стають джерелом мотивації до навчання;
- наявністю у людей будь-якого віку своїх інформаційних запитів;
- здатністю людини до навчання незалежно від її віку;
- накопиченням кожним з нас у ході життєдіяльності досвіду, здатного ставати змістовною основою освіти для інших і для себе (за умови його усвідомлення).

Завдання

```
graph TD; A[Завдання] --> B[самозбереження й розвиток себе як природної істоти (тривалість життя, здоров'я, виховання дітей)]; A --> C[реалізації себе як істоти соціальної (адаптація й мобільність на ринку праці), культурної (відповідність рівню розвитку культури й цивілізації, сучасні уявлення про світ), духовно активної (екзистенціальна проблематика, самореалізація, духовний розвиток)];
```

самозбереження й розвиток себе як *природної* істоти (тривалість життя, здоров'я, виховання дітей)

реалізації себе як істоти *соціальної* (адаптація й мобільність на ринку праці), *культурної* (відповідність рівню розвитку культури й цивілізації, сучасні уявлення про світ), *духовно активної* (екзистенціальна проблематика, самореалізація, духовний розвиток)

Теми,

призначені для обов'язкового опанування в ході життєдіяльності, обумовлені спільністю для всіх людей :

- вікової проблематики;
- послідовної зміни освітньої ситуації;
- прийняття і зміна аналогічних сімейних ролей;
- екзистенційних криз;
- типових соціальних і соціально-психологічних, стресових ситуацій;
- виконання суспільної місії, що має знаковий характер;
- вирішення моральних проблем, які мають вічний характер.

Характер андрагогічних знань

- *фундаментальні*
- *прикладні*
- *випереджальні*
- *супроводжуючі*
- *компенсуючі*
- *корегуючі*
- *розвивальні*
- *підтримуючі*
- *такі, що доповнюють*

Специфічні характеристики дорослого як учня

- суб'єкт навчання;
- здатний самотійно формувати інформаційний запит;
- здатний сам оцінити й обрати модель навчання;
- усвідомлено обирає ту або іншу позицію в процесі навчання;
- здатний до емоційно-вольової, фізіологічної, мотиваційно-потребнісної саморегуляції в сфері освіти;
- прагнення й можливість привнести зміст свого життєвого досвіду в зміст навчання.

Труднощі й перешкоди в освіті дорослих

- *Психофізіологічні*
- *Соціально-психологічні*
- *Соціальні*
- *Психолого-педагогічні*

Позиція дорослого в освітньому процесі

- активна
- здатний сам оцінити й обрати спосіб і форми навчання
- острах неспіху в навчанні
- зміст освіти в системі навчання дорослих завжди має відкритий характер, розширюючись за рахунок привнесення особистісного досвіду й індивідуальних інформаційних запитів

Основні ознаки суб'єкта, що визначають позицію дорослості в процесі навчання

- усвідомленість інформаційного запиту
- ангажованість
- здатність до (само) рефлексії
- критичність мислення
- відкритість і децентрованість мислення
- інтерпретативна культура
- самотійність
- уміння вчитися в системі міжсуб'єктних відносин

Підготовка дорослої людини як «людини, яка пізнає» містить у собі:

- діагностику й освоєння власних природних інформаційно-пізнавальних здібностей і можливостей
- організацію рефлексії із приводу володіння технологіями самоосвіти
- освоєння й розширення кола джерел освітньої інформації
- аналіз ресурсів і динаміки розвитку власних інформаційних потреб і запитів, себе як суб'єкта навчання